

COMUNICAT DEL GRMH DE CASTELLÓ

El Grup per la Recerca de la Memòria Històrica de Castelló, davant la confusió provocada per la publicació, en el DOGV del dia 10 d'agost, de la normativa 5/2026, presentada com unes 'noves' instruccions per a la inspecció educativa, vol aportar la seua anàlisi per tal de tranquil·litzar el professorat i resoldre els dubtes que s'hagen pogut plantejar arran de la polèmica.

El primer que volem deixar clar és que aquestes instruccions no prohibeixen la introducció de la memòria històrica a les aules, ni introdueixen cap normativa nova que la puga entrebancar. Per tant, el professorat podrà continuar treballant els temes de memòria com ho ha estat fent fins ara, amb la seguretat que ho fa dins del nostre ordenament legislatiu. Així doncs, per què s'ha produït la polèmica i la crítica per part de sindicats, polítics o professors?

El problema d'aquestes instruccions no es troba tant en el que s'hi diu explícitament, com en el que se'n pot deduir aplicant les lleis del discurs. Les ciències del llenguatge i, en concret, la pragmàtica expliquen molt bé com la comunicació funciona mitjançant dos tipus d'informació: la que es diu explícitament i la que no es diu, sinó que es deixa sobreentesa. I, efectivament, aquestes instruccions semblen voler utilitzar l'implícit no escrit amb l'objectiu d'atemorir el professorat i crear problemes en els centres. L'objectiu no seria tant la censura directa per part de la inspecció (perquè el marc constitucional actual no ho permetria), sinó aconseguir 'l'autocensura' del professorat, fent-lo creure que ara ha canviat el marc normatiu i ja no podrà exercir la seua llibertat de càtedra. En realitat, la Conselleria d'Educació està utilitzant l'estratègia discursiva de 'dir i no dir', és a dir, fer afirmacions implícitament per tal de no haver d'assumir la responsabilitat d'haver-les fet. Perquè la censura, en el nostre marc legislatiu no és legal (i, per tant, no podria aplicar-la encara que volguera), però sí que és possible l'autocensura.

Analitzem el que diuen exactament les instruccions.

1. El text incorpora, entre les funcions de la inspecció d'educació, *"vetlar per la neutralitat ideològica en els centres educatius, supervisant que les activitats docents, els materials curriculars i els actes escolars es mantinguen aliens a qualsevol tipus d'adoctrinament, garantint el respecte al pluralisme i a la llibertat de consciència [...]"*

Tot el que s'hi diu és una obvietat. Evidentment, els centres educatius públics han de vetlar per la neutralitat ideològica (dins del respecte als valors democràtics i als drets humans). Només als centres de titularitat privada se'ls permet definir el seu "ideari". També, evidentment, qualsevol tipus d'adoctrinament ha d'estar fora de les aules. Precisament això és el que nosaltres defensem: millorar el coneixement de l'alumnat perquè puga defensar-se de la manipulació i l'adoctrinament, perquè tinga capacitat per a raonar i per a arribar a una opinió pròpia a través d'un pensament crític.

Per tant, quin sentit té publicar unes instruccions que no diuen explícitament res de nou? Doncs, s'hi busca que els lectors apliquen les lleis del discurs per a deduir el que el text no diu literalment. En la comunicació s'espera que tot missatge transmeta una informació rellevant i, quan aquest principi conversacional sembla no respectar-se, el lector dedueix el missatge implícit que converteix en rellevant el text. Sindicats, ensenyants o polítics han reaccionat contra aquestes informacions no dites, que han interpretat com: 'el professorat, actualment, adoctrina l'alumnat ideològicament', 'l'educació en valors democràtics, en el respecte als drets humans o en qüestions que resulten conflictives i incòmodes per al govern actual, seran

prohibides i perseguides', o bé, 'neutralitat ideològica significa posar al mateix nivell la defensa dels valors democràtics i el menyspreu cap als drets humans'. Però açò, explícitament, no ho diu en cap moment el text. No han gosat fer-ho. I recordem que les normatives i les lleis s'apliquen només a partir del que diuen expressament i no pas a partir de cap norma que calga sobreentendre.

2. També, en l'article 32 s'incorpora un nou apartat 5 amb el recordatori que els professors *"són responsables dels continguts que puguen impartir persones i col·lectius externs al centre"*. De nou s'hi han alçat veus crítiques per denunciar que d'ara endavant no es podrà produir la col·laboració amb els centres educatius de persones o organitzacions relacionades, per exemple, amb la memòria històrica.

I, de nou, cal deixar clar que això no és cert. En cap moment hi ha una prohibició dels recurs a persones o organitzacions externes al centre. De fet, cada professor sempre ha sigut el responsable de tot el que es fa dins de la seua aula i, per això, és l'únic que pot valorar si cap persona o entitat aliena al centre pot ajudar-lo a desenvolupar els continguts curriculars que hi ha en la seua programació. Això sempre ho hem tingut molt clar des del Grup per la Recerca de la Memòria Històrica i, per això, sempre hem oferit les activitats que el professorat ha demanat i per al nivell que les ha demanades (exposicions, xarrades, visites guiades, etc.). I també sempre les hem fetes amb la presència del professorat responsable, per tal que puga valorar si responen a les seues demandes. Una col·laboració que, fins ara, sempre ha estat valorada positivament pels ensenyants implicats.

3. D'altra banda, en l'article 20 (sobre comunicació d'incidències i actuacions de la inspecció d'educació) es diu explícitament que *"La conselleria competent en matèria educativa habilitarà canals accessibles de comunicació perquè els membres de la comunitat educativa puguen posar en coneixement de l'administració educativa fets que puguen afectar el compliment de la normativa educativa [...]"* i s'hi dedica una gran extensió a descriure les actuacions que realitzarà la inspecció després de rebre una comunicació. De nou, aquest apartat no crea cap funció nova per a la inspecció educativa. I és un fet que els pares poden ja comunicar-se fàcilment amb la inspecció per denunciar qualsevol conculcació dels drets dels seus fills. Quin sentit té, doncs, tantes línies dedicades a descriure les actuacions de la inspecció si hi ha una queixa?

De nou, els lectors, a fi que la publicació tinga sentit, es veuen compel·lits a deduir una informació implícita, que seria la intenció d'animar a la denúncia de pares contra professors i a iniciar una cacera de bruixes. I, per això, s'han produït queixes. Però, de nou, aquesta intenció no consta explícitament en cap apartat de les instruccions.

Com a conclusió volem destacar:

- Que les activitats que es desenvolupen en l'àmbit de la memòria històrica democràtica i les que oferim des del Grup per la Recerca de la Memòria Històrica de Castelló tenen l'empara de la legislació vigent i que els continguts curriculars de l'actual llei educativa (LOMLOE) inclouen qüestions i fets relacionats amb la memòria històrica democràtica i amb els drets humans.
- Que les lleis i les normatives s'apliquen a partir de la lletra escrita i no pas d'implícits ni sobreentesos.
- Que les noves instruccions no contenen cap disposició nova que faculte la Conselleria a prohibir les activitats o perseguir el professorat que treballa per dur la memòria històrica i els valors democràtics a l'aula.

- Que, per tant, el professorat pot continuar treballant la memòria democràtica a l'aula com ho ha fet fins ara, amb la tranquil·litat de fer-ho dins del marc normatiu espanyol. En aquest sentit és molt clar el recull legislatiu elaborat per la Xarxa Educació i Memòria (XEiM).
- Que, precisament, l'ús de l'implícit en aquestes instruccions de la Conselleria demostra que aquesta no té capacitat per a censurar i, per això, potser pretén que siga el mateix professorat el que, per desconeixement, practique l'autocensura.

Per tot això, fem una crida al professorat perquè continue apostant pel coneixement històric i per la defensa dels valors democràtics. I oferim als centres educatius els nostres recursos si el professorat considera que poden ser adequats per al desenvolupament del currículum.

Castelló, setembre de 2026